

Prediking over Zondag 3 vraag: 6

De schuldvraag gesteld

Vraag 6: Heeft dan God de mens also boos en verkeerd geschapen?

Antwoord: Neen Hij; maar God heeft de mens goed en naar Zijn evenbeeld geschapen, dat is in ware gerechtigheid en heiligheid, opdat hij God zijn Schepper recht kennen, Hem van harte liefhebben en met Hem in de eeuwige zaligheid leven zou, om Hem te loven en te prijzen.

Liturgie

Psalm 8:1

Psalm 32:6

Schriftlezing: Kolossenzen 3

Psalm 77:2, 6

Psalm 106:3, 4

Psalm 144:2

Gemeente,

De laatste keer zijn we bezig geweest met Zondag 2. Toen is de vraag aan de orde gekomen waar de kenbron van onze ellende ligt. Wij zagen dat, hoewel God de mens Zijn wet ingeschapen had, ja zelfs de wetmatigheid ingeschapen had, de mens door zijn val die kennis was kwijtgeraakt. Daardoor moet hij nu een toegereikte kennis ontvangen uit de heilige Tien Woorden, die God als de onvergankelijke en eeuwige wet Gods met Zijn vingers in de twee stenen tafelen had ingeschreven.

Een van de grootste lichten in de kerkgeschiedenis heeft eens gezegd dat de wet van God eeuwig is en het Evangelie tijdelijk. Je kunt zo'n uitdrukking aanvallen, maar er zit toch een kern van waarheid in. Gods wet beweegt namelijk evenmin als Zijn wil, als Hijzelf.

Wij blijken werkelijk kluwen van ongerechtigheid geworden te zijn. Daardoor kan alleen een *aangereikte kennis* vanuit de heilige wet Gods, verklaard door Mozes en de Profeten, maar vooral door Christus en de apostelen, ons wezenlijk tot waarachtige verootmoediging stemmen. Christus verklaart die wet bijvoorbeeld in de Bergrede. Alleen zo'n aangereikte kennis kan ons tot verootmoediging stemmen, wanneer wij merken dat wij geconfronteerd worden met de dubbele eis der liefde: de liefde tot God en de liefde tot de naaste.

De constatering aan het eind van Zondag 2 dat wij van nature, dat is van afkomst, geneigd zijn God en de naaste te haten, slaat de humanist en de wereldverbeteraar in ons dood. Die werpt ons in het stof voor God.

Nu vervolgt de catechismus het onderwijs en stelt als een wijze pedagoog, als een wijze opvoedkundige de vraag: 'Heeft dan God de mens also boos en verkeerd geschapen?' Dat wil zeggen dat nu de schuldvraag aan de orde komt. Dat gebeurt bijvoorbeeld ook bij een verkeersongeluk, waar een schuldige is en misschien wel eens twee schuldigen zijn. De schuldvraag moet gesteld worden. Zeker wanneer iemand gespeeld heeft met het leven van zijn naaste. Maar wanneer een voetganger plotseling, zonder uit te kijken, vlak voor onze auto zou oversteken en we zouden deze man of vrouw scheppen, zou de schuldvraag niet aan de orde komen. Wat voor verschrikkelijke nachtmerrie die we ons leven lang mee moeten dragen dat ook is! Als de schuldvraag dan wel aan de orde zou komen, worden wij echter vrijgesproken. Nu wil de catechismus dus de vraag beantwoord zien, of God of de mens zelf de oorzaak is van onze ellende. Wiens schuld is het?

Daar hebben de mensen al eeuwenlang over nagedacht. Ook de heidenen deden dat, ook de aanhangers van de wereldgodsdiensten, zoals de islam, het boeddhisme en veel andere godsdiensten. Ze hebben allerlei verklaringen gegeven, die tegelijkertijd de schuld van de mens onder de tafel hebben geveegd. Soms hebben zij de oplossing gezocht in een goede god en een kwade god die tegen elkaar strijden. Volgens anderen ligt het goede en kwade bij een mens in een onontwarbaar kluwen door elkaar heen gestrengeld. Maar in de meeste gevallen wordt gezegd dat de schuld niet bij de mens ligt, maar dat het kwaad een bedrijfsongeval is. Denk maar aan de Griekse mythologie. Er was een vrouw die Pandora heette. Ze keek uit nieuwsgierigheid in een verboden doos waarin allerlei rampen opgesloten zaten. Toen zijn al die rampen ontsnapt, naar de mensen toe.

Dat zoeken naar de schuld *buiten* onszelf ligt ons wel. Dat is ons als het ware aangeboren en er later ook ingehamerd. Adam is er in het paradijs mee begonnen. 'De vrouw, die Gij bij mij gegeven hebt' (Gen. 3:12). Daar zit zijdelings in: Had U me maar een betere vrouw gegeven, dan was het niet gebeurd. Maar het gebeurt vandaag de dag nog. Hoevelen zijn er niet in de gemeente die tegen de Heere Jezus Christus zeggen: 'Ja, als ik maar uitverkoren was, als God mij het geloof maar wilde schenken.' Ze maken van de kostelijke waarheid van de alwerkzaamheid Gods een excuus, een verontschuldiging voor zichzelf. Ze onttrekken zich aan de schuldvraag en vallen onder het oordeel van de Prediker: 'Dit heb ik gevonden, dat God de mens recht gemaakt heeft, maar zij hebben vele vonden gezocht' (Pred. 7:29). Betrap ik u?

De catechismus stelt hier wel een zeer actuele vraag: 'Heeft dan God de mens also boos en verkeerd geschapen?' Voor het antwoord op deze vraag zijn we uiteraard aangewezen op de Schrift. Want wie zou ons over de grijze oertijd of ook over het heden in kunnen lichten, dan de openbaring die van buitenaf tot ons komt? Dat licht, dat bij God vandaan en naar ons toe komt? O, zeker, er is een weinig licht in de mens overgebleven. Door dat licht schrijven mensen bibliotheken vol. Kilometers boeken zijn geproduceerd om het raadsel van het wezen van de mens tot een oplossing te brengen. Dat is niemand gelukt, integendeel, het probleem wordt er steeds gecompliceerder door.

De mens staat vandaag de dag in het middelpunt. Het is al *mens* wat de klok slaat. De mens, de medemens, wie is hij eigenlijk? Waar komt hij vandaan? Wanneer we één dokter aan ons bed hebben, mankeert er wat aan, maar als er vijf dokters om ons bed staan, dan is het niet best; dan is er heel wat met ons aan de hand. Zo is het ook met de mens in het algemeen. Als er één dokter aan zijn bed staat, dan zeggen we: 'Nou, daar is wat aan de hand.' Maar vandaag de dag wordt *iedereen* opgeroepen de mens te onderzoeken, de kwaal vast te stellen en zijn genezing te bevorderen. Als ze elkaar dan nog tegenspreken ook ... Nee, dan is het niet zo best!

Waar komen wij vandaan? Welnu, daar geeft de Schrift antwoord op. Calvijn, de grote reformator van Genève, geeft als eerste zin in zijn *Institutie* aan dat het gaat om de kennis van God en van onszelf. Lees het maar eens na. Die Godskennis en die zelfkennis hangen zo nauw samen, dat Calvijn echt niet kan zeggen wat voorop gaat. Hij zegt: 'Wij kunnen onszelf niet zien zonder dat wij ons aangezicht wenden tot het blinkend licht dat God Zelf is. Omgekeerd kunnen wij niet naar God Zelf zien zonder een diep mishagen te hebben aan onszelf.' 'Zo nauw', zegt Calvijn 'hangen Godskennis en zelfkennis samen.'

Wij zijn dan ook volstrekt aangewezen op de Heilige Schrift, op datgene wat God ons in de Schrift over onze afkomst, over ons geschapen zijn en hoe dat in zijn werk is gegaan, geopenbaard heeft. Deze kennis uit de Schrift is geen kennis waardoor we zeggen: 'Ziezo, dat weten we dan.' Nee, het is een kennis die verbaast, die verwondert. Daarom zongen wij Psalm 8. Dat prachtige lied dat David gemaakt heeft in een maanstille nacht, toen hij diep onder de indruk was van de maan en de sterren die hij om zich heen zag en daarin de Naam van God hoorde ruisen.

Hij zong toen: 'O HEERE, onze Heere, hoe heerlijk is Uw Naam op de ganse aarde' (vers 2)! En even verderop: 'Wat is de mens, dat Gij zijner gedenkt, en de zoon des mensen, dat Gij hem bezoekt' (vers 5)? Dit is een kennis met verwondering, net zoals in Psalm 139, wanneer de dichter nagaat hoe hij in de moederschoot is geformeerd. Hoe hij als een verborgen weefsel is geborduurd. Hoe God dat allemaal zag. Die kennis, die ons verbaast, verwondert en vernedert, hebben we nodig.

De Heilige Schrift predikt ons dat wij uit Gods hand komen. Sommige mensen spreken daar tegenin, ook vandaag de dag. 'Nee', zeggen ze 'het mag zo zijn dat God het proces heeft begeleid, maar wij stammen uiteindelijk van een dier af. We zijn zomaar, langzaam maar zeker, uit de ontwikkeling van het lagere naar het hogere voortgekomen. God heeft dat proces wellicht begeleid, maar daar houdt het dan ook mee op.' Welke processen God in de schepping heeft gelegd, kan ik niet doorvoren, maar dit weet ik wel: Als God hemel en aarde, zee en land, dieren, vissen en vogels schept, staat er: 'En God zeide.' Dat is duidelijk. Maar als Hij aan de zesde dag toe is en de landdieren geschapen heeft, dan is het alsof God met Zichzelf te rade gaat. God gaat met Zichzelf in beraad en zegt: 'Laat Ons mensen maken naar Ons beeld, naar Onze gelijkenis' (Gen. 1:26). Het is alsof God, met eerbied gesproken, de adem inhoudt. De schepping gaat door tot aan het toppunt van de schepping. Dat is de mens: het hoogtepunt of het dieptepunt. 'Laat Ons mensen maken.'

Dat wil dus zeggen dat God alleen weet wie en wat de mens is. En voor zover wij Godskennis en zelfkennis opdoen, weten wij er ook wat van. Als wij die kennis niet gekregen hebben, weten wij er niets van. Wat wij van onszelf en van elkaar weten, is een geruïneerd weten. Dat is een weten, waarin alles kapotgeslagen en verwrongen is. Stel, er is een treinongeluk gebeurd: er zijn twee treinen op elkaar gevlogen. Dan ziet u één hoop verwrongen staal. Alles zit in en door elkaar heen. Zo is het ook met ons mens-zijn na de val. U kunt uit het wrak van die twee treinen niet concluderen hoe die twee treinen eruit gezien hebben. Zo kunnen wij ook uit ons gevallen bestaan niet meer terugkijken in het paradijs, om te zien hoe wij precies geweest zijn. Aan het eind, of beter gezegd aan de ingang van het paradijs, staat nog altijd de engel met het vlammeende zwaard, die ons de ingang verbiedt.

Nee, dan zullen we een andere weg moeten vinden, want de kennis die wij uit het paradijs hebben meegenomen, is een gestolen kennis. Daarom moeten u en ik onze eigen kennis zo heel laag noteren. Één druppeltje Godskennis is duizend keer meer dan alle wetenschap op aarde samen, hoe belangrijk ook in haar orde. Wanneer een kind van God een onderwijzing krijgt uit Zijn Woord of door Zijn Geest, is dat duizend miljoen keer meer waard dan alle wetenschap op aarde samen. Zo laag moeten wij ons kennen, ons gewoon natuurlijk kennen waarderen ten opzichte van onze kennis die we van God gekregen hebben. Daaraan moeten de jongens en meisjes denken op school. Als ze dat eenmaal te pakken hebben, praat niemand ze meer van de vloer. Dan denken ze bij zichzelf: Wat God zegt, is honderdduizend keer belangrijker dan wat alle mensen samen zeggen.

Nu wordt ons in de Bijbel gezegd dat de mens het geheim van God is. God heeft onder andere ook van de mens gezegd: 'Het was zeer goed.' Gods glimlach en goedkeuring gingen over de werken van Zijn hand. *Goed* betekent in de Bijbel *beantwoordend aan zijn doel*. Wanneer in de Bijbel een voorwerp *goed* wordt genoemd, staat dat voorwerp, laat ik zeggen een peer, model voor alle peren die er maar op aarde zijn. Als in de Bijbel een peer of appel goed genoemd wordt, dan is dat een modelpeer of modelappel. Als God de mens goed noemt, betekent dat dat de mens van alle kanten bekeken kan worden. Het betekent dat de mens model staat en dat het een klassenvoorbeeld, een schoolvoorbeeld is van Gods voortreffelijke hand.

Laten we er nogmaals goed op letten dat niemand zegt dat de mens goed is dan God alleen. Dat betekent nader dat wij naar Zijn evenbeeld of naar Zijn beeld geschapen zijn. Daar mogen we in een catechismusdienst gerust even bij stil blijven staan. Om samen na te gaan wat dat nu betekent. We hebben dat wel eens meer gehoord: *naar* Gods beeld of *in* Gods beeld geschapen. *Beeld* betekent in de Bijbel figuur, omhulsel, afdruk, uitdrukking. Vooral het woord afdruk moet u goed vasthouden. Het woord *beeld* betekent dus dat u en ik een afdruk zijn van God.

Gelijkenis betekent ongeveer hetzelfde, maar dan toch met deze bijbetekenis dat God er Zijn handtekening onder zet. Het waarmerk, dat het beeld, de afdruk, de indruk écht is. Het *beeld van God* is dus maar niet zomaar wat. Integendeel, geschapen zijn naar het beeld Gods, dat is dus afdruk, uitdrukking en gelijkenis, geeft aan dat God Zijn stempel op dat beeld zet. God zegt: 'Hij is Mijn beeld. Hij is écht Mijn beeld.' Dát betekent het naar Gods beeld en gelijkenis geschapen te zijn.

Intussen kunnen wij het voorzetsel *naar*, ook wel vertalen met *in*. *In* Gods beeld, *in* Gods gelijkenis. Dan wordt het nog rijker. Er staat op deze kerk een kap. Stel dat die kap nu nog hoger was en dat er allerlei lichtbollen in zaten. Stel dat die kap overvol was met lampen, die almaar licht en warmte over ons verspreidden. Zo kan het beeld van God in de staat der rechtvaardigheid in de Bijbel gezien worden als een kap, die ons allen omsloot. Onder die kap vloeiden ons uit duizend lampen licht, leven en warmte toe. Dan wordt alles nog geweldiger, omdat we in God ademen, leven en zijn. Een vis is pas in zijn element als hij in het water is, een vogel als hij in de lucht is en zo de mens als hij in God ademt, in God bestaat, in God leeft en in God werkt.

Beide betekenissen, daar zijn hele verhalen over afgestoken in de loop der kerkgeschiedenis, zijn kostelijk te combineren. De mens, Gods belijning, Gods aftekening, Gods afdruk en Gods handtekening. En tegelijkertijd: de mens ademend in God. Is dat niet groot? Dat gold uiteraard alleen zo lang hij *in dat beeld* bleef.

Nu grijpt de catechismus, het is een magistrale greep, nu grijpt de catechismus dat beeld aan in de kennis, in de gerechtigheid en in de heiligheid. 'God heeft de mens goed en naar Zijn evenbeeld geschapen. Dat is in ware kennis, gerechtigheid en heiligheid.' Als we aan de Bijbel vragen wat *kennis* betekent, dan zegt die: 'Kennis is een heel diepe, persoonlijke zaak. Kennis is iets waar je met heel je ziel en heel je lichaam op betrokken bent, zoals je op je eigen man, op je eigen vrouw betrokken bent, met heel je bestaan. Zo wordt God gekend.' Zoals Jezus zegt: 'En dit is het eeuwige leven, dat zij U kennen, de enige waarachtige God, en Jezus Christus, Dien Gij gezonden hebt' (Joh. 17:3). Kennen wordt hier bedoeld in die persoonlijke, deelhebbende, bevindelijke zin. Kennen betekent dat de mens omgang heeft met God. Zo kende de mens zijn God. Kennen is een wonderschoon woord.

Als we vragen: 'Wie ontsluit ons deze kennis?' Dan zeg ik nogmaals: 'Niet de eerste Adam, niet de eerste mens, hoezeer wij ook met duizend banden aan de eerste Adam gebonden zijn.' De eerste Adam, gesteld dat hij er nog zou zijn, is niet bij machte ons te vertellen, hoe het allemaal precies geweest is voordat hij viel. Dat weten wij mensen niet meer, maar dat ontsluit ons Christus, Die genoemd wordt: *het beeld van God*. Hij is het uitgedrukte beeld van Gods zelfstandigheid. Als dat ontsloten wordt, staan we verbaasd.

Vorige week werd ons de sleutel der kennis toegereikt door Christus, doordat Hij de wet Gods met volmacht samenvat. Als wij nu vragen: 'Hoe weten wij wat het beeld van God geweest is?', dan zegt Christus: 'Ik ben het Beeld van God, Ik ben de tweede Adam, de tweede Mens. Ik heb de lijn precies opgenomen, waar Adam die liet vallen.' Zeker, Hij zegt: 'Ik ben God uit God en Licht uit Licht.' Maar hier gaat het over Zijn mens-zijn. Het gaat erover dat Hij als de tweede Adam ons openbaart, wat het eigenlijk inhoudt om een afdruk, een omlijning, een indruk van God te zijn. Hij doet dat met Zijn eigen handtekening. Daartoe is Christus gevormachtigd.

Hier komt een waarschuwing tot ons. Er wordt heel wat gefantaseerd over Adam in het paradijs. Dat staat allemaal niet in de Bijbel. Je kunt hele verhalen horen afsteken over Adam, waarvan je denkt: Bent u er soms bij geweest? Aan de andere kant wordt Adam vandaag de dag weggeschoven en tot een legendarische figuur gemaakt. Dat is een niet minder groot gevaar. Want als Adam, zoals professor Kuitert zegt, alleen maar een leermodel zou zijn en dus geen mens geweest is, uit Gods hand geschapen, dan begrijp ik niet waarom Christus in de Bijbel de laatste Adam genoemd wordt. Er kan geen sprake zijn van een laatste Adam of er moet een eerste Adam, een eerste mens geweest zijn.

De Bijbel leert dat Christus als de laatste Adam, ons het beeld Gods volkomen heeft verklaard. Calvijn leert ons dat we het beeld van God nergens beter en nergens dieper leren kennen dan in de wederoprichting van onze gevallen natuur, in de herstelling van het beeld Gods. Het is kostelijk onderwijs dat uit de hele Schrift ons duidelijk gemaakt wordt: Dat en dat is nu het beeld van God. Kennis. Maar ook gerechtigheid. *Gerechtigheid* betekent dat u en ik van binnen en van buiten beantwoorden aan de eis van God. En ten slotte ook heiligheid. *Heiligheid* betekent dat we toegewijd zijn aan God, dat we voor Hem klaar staan en dat we helemaal voor Hem bestemd zijn. Zie, dit alles wordt ons duidelijk uit de Schrift.

Nu zijn we in het stuk der ellende. Ons wordt gevraagd: 'Hoe groot zijn uw zonden en ellende?' Dan antwoorden we nu, terwijl de rest voor de volgende keer wacht, dat wij dit beeld van God kwijt zijn. Dat we dat in puin geslagen hebben. Dat we het aan diggelen gegooid hebben. Dat er nog een paar scherven van die spiegel zijn overgebleven, waar enig licht van God in weerkaatst. Guido de Brès zegt in de Nederlandse Geloofsbelijdenis: 'Enige vonkskens, enige kleine vonkskens, die nog in ons overgebleven zijn, maar die genoegzaam zijn om' ... om God te kennen? Nee. Om zalig te worden? Nee. Maar: 'om ons alle onschuld te ontnemen'.

Dat is onze ellende. Gods beeld zijn we kwijtgeraakt, zodat we alleen nog maar een paar kleine scherfjes hebben, een paar kleine vuurvonkjes. Dat predikt ons nu juist de noodzakelijkheid van de tweede Adam. Hij is de Kenbron, de Uitlegger van de heilige wet en van het beeld Gods. De laatste Adam, Die zegt: 'Meent niet dat Ik gekomen ben om de Wet of de Profeten te ontbinden; Ik ben niet gekomen om die te ontbinden, maar te vervullen' (Matth. 5:17). Zijn komst, die we met Kerst herdenken, predikt ons de peilloos diepe val die u en ik hebben meegemaakt. Thans mogen we in de wet graven om uit de Schrift te weten te komen hoe ver wij van God verwijderd zijn. Om te bemerken dat een mens in de verste verte niet kan bevroeden hoe rijk hij geweest is in God en hoe arm hij nu is geworden. Deze dingen prediken ons het heilig Woord van God, als wij de woorden *kennis*, *gerechtigheid* en *heiligheid* naast elkaar zetten.

Ze prediken de noodzakelijkheid van het worden afgesneden van Adam, waar ik op inga in Zondag 7. Ze prediken ook de noodzakelijkheid om in Christus te worden ingezet en ingeplant. Daarvoor is het onmisbaar dat de Heilige Geest ons aan onszelf bekend maakt. Er wordt wel gezegd: 'Een mens moet *aan zichzelf ontdekt* worden.' Die ouderwetse woorden zijn vol van betekenis. Daar heb je de zaak waar het om gaat. Dat gebeurt in de tegenwoordigheid Gods. Daar heb je de samenhang tussen Godskennis en zelfkennis, waar Calvijn het over heeft. Daar komt God aan te pas, daar komt Christus aan te pas, daar komt de Heilige Geest aan te pas. Hebt u daar al oog voor gekregen, en een hart voor gekregen? Zei u al: 'Ben ik dáár vandaan gekomen, uit de zoete tegenwoordigheid Gods?'

Er wordt ons niet alleen gepredikt dat die eerste Adam onbereikbaar is en dat de laatste ons het beeld Gods verklaart, maar ons wordt ook de vraag gesteld: 'Waarin bestaat nu precies de wederoprichting van het beeld Gods, van onze gevallen natuur?' Wel, dat kan de Heere Christus ons opnieuw leren, als Hij zegt: 'Dat betekent dat jij met Mij sterft en opstaat. Dat betekent dat je aan Mijn dood gelijkvormig gemaakt wordt en dat je met Mij opstaat uit de doden.' Gelijkvormig aan Zijn lijden, aan Zijn sterven en aan Zijn opstanding.

Daarom lezen we Kolossenzen 3. Daar gaat het uitvoerig over het herstel van het beeld Gods in ons en rondom ons. Dat blijkt te maken te hebben met onze vingertoppen, met onze tenen, met onze lichaamsdelen, met onze mond, met onze tong, met onze ziel, met ons lichaam en met alles. Misschien stellen we de vraag die we zo vaak, ook in allerlei boeken, tegenkomen: 'Waar zetelt het beeld Gods precies?' Dat is echter een ophouder. God zegt: 'U, o mens, zijt helemaal naar en in Mijn beeld geschapen. U bent er ook helemaal naar lichaam en ziel uitgeraakt. U wordt er weer helemaal ingezet in de wederinlijving in Christus, door de zalige vereniging met Hem, door het geloof.' Wij zien in Kolossenzen 3 dat de wederoprichting van de gevallen mens, van het beeld Gods, betekent: aan Christus gelijkvormig gemaakt worden. Dat wordt daar heel concreet uitgedrukt in het afleggen van de oude mens en het aandoen van de nieuwe mens. Dat is een heel wonderlijk beeld. Paulus zegt: 'Ligt niet tegen elkander, dewijl gij uitgedaan hebt de oude mens met zijn werken' (Kol. 3:9).

We zeggen wel eens tegen onze kinderen: 'Beste jongen of meisje, van liegen word je zwart. Van liegen krijg je een zwarte vlek op je hoofd.' Het is dan wel niet letterlijk waar, maar figuurlijk wel. Liegen maakt onze ziel roetzwart. Daarom zegt Paulus: 'Ligt niet tegen elkander, dewijl gij uitgedaan hebt de oude mens met zijn werken.' En hij zegt er expres bij: 'Doodt dan uw leden die op de aarde zijn' (Kol.3:5)! Wat zijn die leden? 'Hoerij, onreinheid, schandelijke beweging, kwade begeerlijkheid, en de gierigheid, welke is afgodendienst.' Door al die dingen, zegt Paulus, komt de toorn Gods over de kinderen der ongehoorzaamheid. Dan zegt hij: 'Zo doet dan aan, als uitverkorenen Gods, heiligen en beminden, de innerlijke bewegingen der barmhertigheden, goedertierenheid, ootmoedigheid, zachtmoedigheid, lankmoedigheid. Verdragende elkander en vergevende de een de ander, zo iemand tegen iemand enige klacht heeft; gelijkertwijls als Christus u vergeven heeft, doet ook gij alzo. En boven dit alles doet aan de liefde, dewelke is de band der volmaaktheid' (vers 12-14).

Dit alles wil zeggen dat het herstel van het beeld Gods in Christus alles te maken heeft met zondag, maandag en dinsdag, met arbeid, met beroep, met school, met thuis of waar u ook maar bent. Wat is het een rijke zegen als we uit het leef- en denkelement van de eerste Adam worden weggehaald en door Gods wederbarende genade in het denk- en leefklimaat van de tweede Adam worden gezet. Wat is het een voorrecht, een eeuwig voorrecht, wanneer God over onze duisternis Christus als het Licht des levens laat prediken. Wanneer Hij dat licht des levens in ons laat opgaan, zodat het brandt. We zijn immers zo donker, donkerder dan de donkerste nacht voor Kerst. Zo donker is ons leven in onszelf. Als Hij dan met duizend lampen in het beeld Gods teruggebracht wordt, in God Zelf teruggezet, als door duizend lampen omstraald, verwarmd, verlicht, levendgemaakt en geleid. Dat betekent het *afleggen van de oude mens* en het *aandoen van de nieuwe mens*.

De *nieuwe mens* is niet zo'n klein mensje dat ergens in je hart geboren wordt, nee, de nieuwe mens is Christus Zelf. Johannes zegt: 'Hij moet wassen, maar ik minder worden' (Joh. 3:30). Lichamelijk en geestelijk moet ik minder worden, maar Hij moet wassen. Dat betekent dat de nieuwe mens niet een gevuld mensje met allerlei kwaliteiten is, maar dat de nieuwe mens zo op God in Christus betrokken is, dat het een lege, arme zondaar is, die Christus omhelst. Dat is de nieuwe mens! Het nieuwe mens-zijn is niet iets dat op zichzelf staat, maar het is een betrekking op en tegelijkertijd een zijn in, in de gezegende Middelaar. De omhelzing van de Zaligmaker, dat is de nieuwe mens.

Maar Christus en Belial, Christus en de Mammon verdragen elkaar niet. Christus en de gierigheid, de afgodendienst en de onreinheid haten en bestrijden elkaar. Vandaar dat wij op zondag, maandag en dinsdag enzovoort levensgroot bij die strijd betrokken zijn. De strijd om te weten dat het waar mag zijn wat God in Christus over zondaren zegt. Dat is de wederoprichting. Dat is het *aandoen*, dat is het *uittrekken*.

Maar het is ook de *levenswandel*. We weten wel dat Adam met God leefde. Dat Adam met God wandelde, dat hij met God sprak en in het geruis van de avondwind Zijn stem hoorde. Wat is de wederoprichting anders dan dat de wandeling die zo wreed verstoord werd, wordt voortgezet door Noach en Henoeh en zoveel anderen die met God wandelden en handelden, met Hem spraken. Wat is het een groot wonder als wij gaan wandelen, niet in het onze, maar in het Zijne. Wandelen in de goede werken, die God in Christus heeft klaargemaakt. Het ligt allemaal klaar, er is niets van ons bij als we gaan wandelen in die 'goede werken die God in Christus heeft voorbereid, opdat we daarin zouden wandelen'. Echt, er is een overvloeiende fontein Gods in Christus, ook voor uw wandel. Schreeuw het maar uit tot Hem!

Het beeld Gods is dus afleggen en aantrekken. Het is wandelen, maar ook navolgen. Paulus vermaant de christenen van zijn dagen uitdrukkelijk om navolgers Gods te zijn in de liefde, zoals Christus ons heeft liefgehad. Adam kende de liefde tot God. Hij was in zijn hart een en al verbondenheid en vol priesterlijke overgave aan God. Hij weerkaatste God. We leren ook uit de Evangeliën en de brieven dat we in de navolging van Christus, in het uittrekken en het aandoen, God gaan weerkaatsen. Mensen zeggen wel eens: 'Waar je mee omgaat, daar word je mee besmet.' Je kunt het ook zo zeggen: 'Wanneer je met een rein mens omgaat, dan gaat er een reinigende invloed, voor zover dat mogelijk is, van hem op zijn omgeving uit. En wanneer je met een slecht mens omgaat, die in de ongerechtigheid verdrinkt, gaat er een slechte uitwerking van uit.'

Duizendmaal heiliger, duizendmaal reiner, dan ooit van één christen kan worden gezegd, is die reinigende en heiligende kracht van Christus in het leven van Zijn volk. Als Mozes veertig dagen bij God geweest is, weerkaast zijn aangezicht God Zelf. Dan is er zo'n enorme uitstraling van de lichtflitsen Gods, dat de Israëlieten zeggen: 'Mozes, hang er alsjeblieft een kleed voor, want we kunnen je niet sterk aanzien.' Zo weerspiegelde God Zich. Zo heeft Christus op de berg de Vader weerspiegeld, toen de discipelen Hem van gedaante zagen veranderen. Zo verandert God ook mensen, want 'dat alles waart gij eertijds', zegt de apostel. Daarna worden de verschrikkelijkste zonden genoemd, niet één uitgezonderd. 'Maar gij zijt afgewassen, maar gij zijt geheiligd, maar gij zijt gerechtvaardigd' (1 Kor. 6:11) staat er vervolgens.

Het weerkaatsen van God is zo nodig om de naaste voor Christus te winnen. We zouden hier honderd commissies kunnen opruimen, en ik heb er zin in, als we allemaal onze roeping verstonden. Als u en ik in ons leven van elke dag God in Christus weerkaatsen. Dan zouden er misschien links en rechts aan onze jas of mantel mensen hangen, die zeiden: 'We gaan met u, want we zien dat God met u is.' Wat gaat er van ons uit? Wat gaat er van ons als gemeente uit? De mensen die al langer lid van de gemeente zijn of de nieuw ingekomenen, wat zien ze van ons? Wat horen ze van ons? Wat merken ze van ons? Of zijn wij beduimelaars in plaats van weerkaatsers van die heerlijkheid Gods in Christus? Mensen die beschimmeld brood uitdragen? Mensen die anderen in de weg staan?

Laten we onszelf beproeven, want we zijn bezig met de vraag: 'Waaruit kent gij uw ellende?' Wij zijn bezig met de vraag of God ons dan zo boos en verkeerd geschapen heeft. We hebben de heerlijkheid Gods in Christus voor u uitgestald. Adam had die, maar wij zijn die kwijtgeraakt. Van onszelf althans. We zijn armer dan arm. Zó verschrikkelijk arm. Want al bent u de rijkste man of vrouw uit het dorp en u kent God niet en uzelf niet, dan bent u zo arm, zo verschrikkelijk arm, dat ik het u niet kan zeggen. God alléén kan zeggen hoe arm u bent door buiten God en buiten Christus, buiten Zijn Geest te leven. Daarom komt de vraag met grote klem op ons aan: Wiens beeld dragen wij?

Het is onmiskenbaar dat de meest diep gevallen zondaar nog het beeld draagt van God. Al is het maar in de brokstukken. De Heere Jezus zegt tot de Joden die Hem doden wilden: 'Gij zijt uit de vader de duivel, en wilt de begeerten uws vaders doen; die was een mensenmoordenaar van den beginne' (Joh. 8:44). Wat wilden ze dus? Ze wilden Jezus doden. Als we door God worden bijgelicht, ook nu, dan zien we dat een mens vrij wil zijn, namelijk om in zijn zonden te leven.

De mens in zijn oude natuur wil niet aan de leiband Gods lopen. Dat vindt hij een juk dat klemmt. Dan zegt God: 'Och stakker, jij hebt er nog nooit wat van begrepen. 'Want Mijn juk is zacht en Mijn last is licht' (Matth. 11:30). Het zit hem niet in Mijn juk of Mijn last, maar het zit in jezelf. Jij moet veranderen, radicaal en totaal.'

Wiens beeld dragen wij? Als wij zo bezig zijn elke dag, aan wie doen we dan denken? Aan God of aan de duivel? Aan de Heere Jezus Christus of aan de demonen? Hoe is onze gezindheid? Het peillood gaat uit. Hoe is onze wandel? En toch, hoe zeer het beeld Gods in puin ligt, wij zijn mensen gebleven. We zijn nog geen duivel. Ook al zegt de Heere Jezus: 'Gij zijt uit de vader de duivel.'

Dat betekent nooit dat God Zijn recht op de Joden of op wie ook prijsgeeft. Hoe verwrongen hij ook is, hoe ontzettend ook, de mens stamt van God. Hij is van hoge komaf, maar de openbaring van een mens kan wel duivels zijn. We kennen de uitdrukking: hij was des duivels. Een vreselijke uitdrukking, maar die is duidelijk. Die uitdrukking wil zeggen: er kwam niet veel moois uit. Dat is de openbaring van de mens: duivels. Staat u onder de macht van de duivel? Maar nochtans handhaaft God Zijn recht op ieder mens. Ieder mens is een beelddrager in puin, een beelddrager van Hem. God vraagt dat beeld terug. Hij zoekt dat en brengt ons in de rechte verlegenheid. Hij komt bij u en bij mij op bezoek, op huisbezoek, op gezinsbezoek, op arbeidsbezoek. Waar is Mijn beeld gebleven? Wat hebt u met uw lichaam gedaan? Wat hebt u met die kostelijke vermogens van uw geest gedaan? Wat hebben die handen gedaan? Wat hebben die oren gehoord en die ogen gezien? Waar hebben die voeten u gebracht?

'De mens wandelt als in een beeld', zegt Psalm 39. Daar wordt het woord *beeld* in een andere zin gebruikt. Daar betekent het *schaduw*. De mens gaat als een schim over de aarde. Waar gaat die mens op aan? Waar gaat u op aan? Waar gaan wij op aan? Waar loopt die wandel van ons – want we lopen elke dag, korter of langer – op aan? Hebben wij God gediend, verheerlijkt en gedankt?

O, kom toch tot uzelf, want uw armoede is nameloos groot en u bent geen slachtoffer. Maar al bent u zo arm als de straat en zo leeg als een huls, dan wordt u thans ook nog betrapt op het feit dat u een vernietiger bent van het beeld Gods. Maar de Heere zegt tóch nog: 'Keer nochtans weder tot Mij.' Hij brengt ons in de grootste verlegenheid om Zichzelf de gelegenheid te verschaffen om Zijn wonderen in Christus door Zijn Geest uit te werken. U kunt nooit genoeg bidden om een nieuw hart. U kunt nooit genoeg bidden om het echte geloof, het rechte onderwijs en de rechte prediking, opdat we samen niet dwalen. U kunt nooit genoeg vragen om een openbaring van het leven uit God door Zijn Woord. Het beeld Gods is niet meer in ons. Het is in een Ander. Zoals de wet Gods niet meer ligt in ons, maar in de handen van God. De uitleg daarvan ligt in de handen van Christus. Door de levensgemeenschap met deze levende en opgestane Zaligmaker worden levensverwoesters zalig maakt. Dat is de vernieuwing die tegelijkertijd in ons plaatsvindt.

Wat ligt er dan ook een roeping voor de Kerk Gods. Voor allen die het beeld Gods in beginsel zagen herrijzen. In Hem, maar ook met een afdruk in hun eigen hart. Wat een roeping om weerspiegelaars te zijn van deze gezindheid van Christus. Wat een ontzaglijke roeping, ook als gemeente. Kunnen we dat wel aan, als een licht op een kandelaar zijn? Een licht dat niet verborgen kan blijven, maar dat mensen trekt, die als blinden tasten langs de wand van hun nihilisme. Van hun leegheid, van hun zathheid. Och nee, wij kunnen het nooit aan, maar God kan het wel aan. Wij willen mensen winnen, maar dan niet voor onszelf, maar voor God en Zijn Koninkrijk. Opdat zij het beeld Gods terugontvangen. Gaat er een getuigenis van ons uit? Ook zonder woorden? Ook wel met woorden? U zult zeggen: 'Daar mankeert veel aan. Daar mankeert ontzaglijk veel aan.' Als het u maar tot smart is.

Want er liggen schatten klaar in God. De Heere zegt: 'Weest heilig, want Ik ben heilig' (1 Petrus 1:16). De vermaningen zijn er niet om u in een werkverbond te drijven, maar de vermaningen zijn er op uit om u in het genadeverbond de vastheden te leren, dat God bij elke eis minstens één, maar meestal veel meer beloften legt. Opdat u en ik zouden verstaan dat al wat we missen, alles waar wij onszelf elke dag over aan te klagen hebben, in overvloedige mate voorhanden is bij Hem. Hij zegt: 'Doe uw mond wijd open, en Ik zal hem vervullen' (Ps. 81:11) opdat u dieper gefundeerd wordt, afhankelijker wordt van God. Opdat u navolgers Gods zou zijn en geen krenterige mensen, maar royaal en mild. Want, zegt de Heere: 'Ik laat Mijn zon opgaan over bozen en goeden en Ik laat het regenen over rechtvaardigen en onrechtvaardigen.'

Amen.

